

A szerző jegyzete

Soha nem szerettem a jazz-zenét, mert a jazzben nincs végkifejlet. Egy este azonban Portlandben, a Bagdad Színház előtt állva, figyeltem egy szaxofonon játszó férfit. Ott álltam negyed órán át, és ő egyszer sem nyitotta ki a szemét.

Azóta szeretem a jazzt.

Néha látnod kell azt, ahogy valaki szeret valamit, ahhoz, hogy te is szeretni tudd. Mintha így mutatnák meg neked az utat.

Korábban nem szerettem Istent, mert Istennél sincs végkifejlet. De az még mindezek előtt volt.

A rabszolgaságból felszabadult első generációval kezdődött a jazz-zene, Amerikában. Egy szabad formájú kifejezés mód, amely a lélekből jön, és igaz.

1.

Kezdetek

Isten egy poros úton jön felém

Egyszer egy indiánt hallgattam a tévében, aki azt mondta, hogy Isten a vízben és a szélben van jelen, és arra gondoltam, hogy ez milyen gyönyörű is lenne, mert akkor tudnék benne úszni, vagy megsimogatná az arcomat a szellőben. A történetem elején járok, de hiszem, hogy az örökkévalóságba fogok nyújtózni, és a mennyben majd úgy gondolok vissza ezekre a korai napokra, mint amikor Isten egy poros úton jött felém. Évekkel ezelőtt még csak ingadozó pálcának tűnt a távolban, most már elég közel van ahhoz, hogy halljam az énekét. Hamarosán az arcvonásait is látni fogom.

Apám kicsi koromban elhagyott minket, ezért amikor azzal a gondolattal találkoztam, hogy Isten az Atyánk, úgy képzeltem el, mint egy morcos, zsíros férfit, aki hozzánk akar költözni, hogy anyám ágyában aludjon. Emlékeimben ez mint félelmetes és fenyegető gondolat él. Családunk szegény volt, és egy gazdag gyülekezetbe jártunk, ezért úgy képzeltem, hogy Istennek sok pénze és nagy autója van. A gyülekezetben azt tanították, hogy Isten gyermekei vagyunk, de én tudtam, hogy Istennek jobb családja van, mint az enyém, hogy a fia menő futballista, a

lánya pedig a meccs előtt lelkesedő pomponos szurkolólány.

Kis húgyhólyaggal születtem, ezért tízéves koromig bepisiltem éjszaka, később pedig beleestem az évfolyam szépségkirálynőjébe, aki kedves volt hozzám, amúgy politikailag korrekt módon, amit valószínűleg a bankigazgató apjától tanult. Szóval az Istentől elválasztó szakadék már a kezdetektől olyan mély volt, mint a gazdagság, és olyan széles, mint a divat.

Houstonban, ahol felnőttem, az egyetlen időjárás-változás késő októberben következik be, amikor a hideg megérkezik Kanadából. Ilyenkor a dallasi meteorológus felhívja a houstoni meteorológust, hogy tudják az emberek, mikor kell a növényeket és a kutyákat behozniuk. A hideg büszkén és kéken vonul végig az autópályák mentén, megtekintve önnön kép-mását a nagy épületek tükröződő ablakain, beborítva a Mexikói-öblöt, mintha csak azt akarná mondani, hogy az égbolt az úr a víz felett. Ilyenkor októberben mindenki friss energiától duzzadva mászkál Houstonban, mintha másnap épp őket választanák meg elnöknek, vagy mintha mind esküvőre készülének.

Télen könnyebb volt számomra Istenben hinni, talán a megváltozott időjárás miatt, ahogy a színes levelek a fákon libegtek, és ahogy a kandallókból magasba szállt a füst a módosabb környékeken, ahová biciklizni jártam. Valahogy úgy képzeltem, ha Isten egy ilyen házban lakna, akkor behívna magához, forró kakaóval kínálna, és kellemesen elbeszélgetnénk, mialatt a gyerekei csúnya pillantásokat vetnének rám Nintendójuk mellől. Addig bicikliztem ezeken a környékeken, amíg lefagyott az orrom, aztán otthon bezárkóztam a szobámba, feltettem egy Al Green-

lemezt, és tágra nyitottam az ablakot, hogy érezzem a hideget. Órákig feküdtem az ágyamon arról álmodozva, hogy milyen lehet az élet egy nagy házban, ahol a fontos barátaim menő bicikliken jönnek látogatóba, a szüleik pedig drága fodrászhoz járnak és interjút adnak a tévében.

Összesen háromszor találkoztam az apámmal, mindhárom találkozás gyerekkoromban történt, hideg időben. Kosárlabdaedző volt, és fogalmam sincs, miért hagyta el anyámat. Csak annyit tudok, hogy magas, jóképű és sörszagú volt. Mindene sörszagú volt, a gallérja, a keze és a kemény, borostás arca is. Nem iszom sok sört, de ezt a szagot soha nem felejttem el. Ha Tony barátom, a beatköltő sört rendel a kocsmában, a szag visszarepít kellemes gyerekkori emlékeimbe.

Apám hatalmas termetű ember volt, nagydarab és erős, mint az áradó folyó. A második látogatásom alkalmával láttam, ahogy eldob egy futball-labdát a tornatermen át, az pedig gyönyörű ívben száll, majd döngve csapódik be a túloldalra, megremegetve a kosárpalánkot. Nem volt olyan cselekedete, amelyet ne csodálattal tanulmányoztam volna. Figyeltem, ahogy borotválkozik, ahogy fogat mos, ahogy felveszi a zokniját és a cipőjét, nem finom, hanem erőteljes mozdulatokkal. Csak álltam és bámultam a szobája ajtajában, azt remélve, hogy nem veszi észre zavaromat. Céltudatosan figyeltem, ahogyan kinyit egy sört, a doboz szinte eltűnik a kezében, és ő szájával beszipantja a peremén lecsorduló habot, majd megnyalja a bajuszát. Briliáns gépezet volt.

Amikor a nővéremmel apámnál voltunk, minden este grillezett nekünk, amit anyám sosem csinált. Kekszet morzszolt a hamburgerhúsba, megsózta és

szószokat csorgatott rá, én pedig igazi szakácsnak véltem, aki szakácskönyveket írhatna a húsok elkészítéséről. Aztán elvitt minket a játékboltba, és megvette, amit kiválasztottunk. Végigjártuk a pazar játékok hosszú sorait, a kisautókat, Barbie babákat, puskákat és társasjátékokat. A pénztárnál csendben és mereven kapaszkodtam a csillogó-villogó dobozba. Hazafelé menet a nővéremmel váltakozva vezethetünk az ölében ülve, míg a másikunk sebességet váltott. Aki az ölében ült, az még a söréből is kapott.

Képtelenség jobban csodálni egy embert, mint ahogy én csodáltam az apámat. Ebből a három látogatásból ismerem a szeretet és félelem összemosódott érzését, amit csakis egy fiú érezhet az apja iránt.

Évek teltek el a hívásai között. Anyám felvette a kagylót, és ahogy ott állt némán a konyhában, tudtam, hogy ő az. Néhány nap múlva eljött látogatóba, mindig láttuk rajta az idő múlását – új ráncok, őszebb haj, öregedő szemek –, aztán néhány nap múlva nála töltöttük a hétvégét. Olyan ötödikes koromra végleg eltűnt az életünkből.

• • •

Ma is elgondolkozom azon, hogy Isten vajon miért hívja magát Atyánknak. Számomra, a földi tapasztalataim alapján, ez marketingbeli hiba. Miért akarja Isten Atyánknak nevezni magát, ha olyan sok földi apa elhagyja a gyerekeit?

Gyerekként a Mennyei Atya fogalom ködös és megfoghatatlan volt számomra. Körülbelül annyira értettem az apa feladatát, mint amennyire egy birkapásztorét. Úgy tűnt, hogy minden Istennel kapcsolatos

szó az őskorból származik, egy videojátékok, számítógépek és internet előtti világból.

Ha akkor kérdezik, valószínűleg azt mondtam volna, hogy létezik Isten, de személyes tapasztalatok híján nem tudtam volna pontos leírással szolgálni. Talán azért is, mert a vasárnapi iskolában inkább parancsolatokat tanultunk, nem pedig azt, hogy ki Isten és hogyan viszonyuljunk hozzá – bár lehet, hogy azt is tanították, csak én nem figyeltem oda. Bár mindezek ellenére az én személytelen Istenem jól megfelelt nekem, semmi szükségem nem volt az igazira. Nem hiányzott, hogy egy istenség a mennyből kinyúlva törölgesse az orromat, így az effélék nem igazán számítottak. Ha Isten a poros úton felém tartott, ekkor még valamelyik domb túloldalán lehetett, és én el sem kezdtem keresni.

• • •

Tízéves korom táján kezdtem bűnöket elkövetni. Azt hiszem, tíz voltam, bár lehet, hogy fiatalabb, de a fiúk tízéves koruk felé kezdenek bűnbe esni, úgyhogy akkortájt lehetett. A lányok csak úgy huszonhárom éves koruk felé válnak bűnösökké, de ők természetükből fakadóan az egész életet finomabban élik meg, így nem kell úgy sietniük.

Apránként kezdtem, kis hazugságok, házi feladattal kapcsolatos füllentések és hasonlók. Jól kitanultam a dolgot: soha nem néztem a tanár szemébe, gyorsan beszéltem, lehetőleg hasi légzéssel, és megingathatatlanul határozott voltam.

- Hol van a házi feladatod? – kérdezte a tanárom.
- Elvesztettem.

- Tegnap is elvesztetted. És a múlt héten is.
- Ez egy szörnyű tulajdonságom. Tudom, hogy változnom kéne. (Mindig légy önkritikus.)
- Mit csináljak veled, Donald?
- Nagyra értékelem a tanárnő türelmét. (Mindig légy hálás.)
- Fel kellene hívnom az anyukádat.
- Süket. Hajóbaleset érte. A piránják... (Mindig légy hatásos. Használj heves kézmozdulatokat.)

Káromkodtam is elég sokat. És nem csak olyan kis finom káromkodásokat, amilyeneket még az egyház is meg-megtűr, hogy „fenébe”, „franc essen bele”, „basszus”, hanem az igazi, felnőtteknek szóló filmekben használatosakat, amit a férfiak is csak egymás közt engednek meg maguknak. Tizenkét évesen a káromkodás tiszta eksztázist nyújt, úgy bizsergeti a szádat, mintha elemet érintenél a nyelvedhez. Akkoriban Roy volt a legjobb barátom, akivel iskolából hazafelé menet rendszeresen megálltunk a metodista templom játszóterén, hogy nagyokat káromkodjunk Travis Massie és a nővére, Patty előtt, akik állandóan Royt csúfolták.

Év végére a szavakból ökölcsepások lettek, és tizenhárom évesen megkaptam az első balegyenest a képembe. Tim Mitchell volt a tettes, a kis szőke gyerek a gyülekezetünkől, aki egyre csak hajtogatta, hogy mindjárt behúz nekem egyet, én pedig kurta mondatokban káromkodtam, borzalmas szavakkal, miközben kerülgettük egymást. Aztán egyenesen képen talált, én pedig mélabúsan elszálltam a világot ragyogva szemlélő kék égbolt alatt, akárcsak a jazz hangjai, miközben a többiek röhögtek, Patty Massie bemutatott az ujjával, Roy pedig majd elsüllyedt szé-

gyében. Aztán mindenki kiabálni kezdett, Tim pedig meghátrált, mikor Roy ígért neki egy képentörleszt.

Még régebben, óvodáskoromban egyszer be kellett mennem az irodába, mert egy lány ruhája alá kukucskáltam alvásidőben. Amit valószínűleg tényleg megtettem, de nem a vélt okok miatt. Biztos csak azért néztem a szoknyája alá, mert útjában állt valami másnak, amit igazán meg akartam nézni, mivel határozottan emlékszem, hogy ebben a korban egyáltalán nem érdekelt, mi van a lányok ruhája alatt. Hatalmas lelki fröccsöt kaptam az úriemberi viselkedés fontosságáról Mr. Goldentől, aki szélesebb volt, mint az íróasztala, a nyakkendőjén akkora csomó díszlett, mint egy daganat, az ujjá pedig úgy csápolt, mint a kutya farka, és ennyi erővel fizikáról vagy politikáról is beszélhetett volna nekem, mivel egyáltalán nem érdekelt az, ami nem volt szabad, hogy érdekeljen. De minden megváltozott azon a nyáron, mikor tizenkét éves lettem.

A Royék házával szembeni, vasúti sínekkel szabdalt, nagy üres mezőn szembesültem először azzal az Ádámmal, akiről a Biblia elején szó van – ugyanis ott láttam először pucér nőt. Biciklizés közben Roy egy eldobott magazinra bukkant, melynek harsányan tarka oldalai pocsék reklámokkal voltak tele. Egy gallyal kezdte lapozni az újságot, én pedig a háta mögül néztem. Úgy tűnt, egy kapura leltünk, amely a varázslatok csodás világába vezetett, ahol a teremtmények a szépség legtisztább fokán állnak. Azt mondtam, kapura leltünk, bár inkább olyan érzés volt, mintha átvezettek volna minket a kapun, hiszen éreztem a mellkasomban, a szívem heves dobogásán, hogy kaland részese lettem. Valahogy úgy

érezhettem magam, mint a rabló, amikor a bankban előhúzza fegyverét.

Roy végül kézbe vette az újságot, lassan böngészve az oldalakat. Letértünk megszokott ösvényünkről, egyre beljebb mentünk az erdőben, és akkor ideadta nekem is. Szó nélkül lapoztunk, néztük a csodálatos formákat, a gyönyörűséget, amelyet a világ minden szépsége sem múlhatott felül. Úgy éreztem, titok tárul fel előttem, titok, amelyet az égvilágon mindenki ismer, és eddig rejtegették előlem. Órákig voltunk ott, míg be nem sötétedett, akkor rönkök és faágak alá rejtettük kincsünket, és megfogadtuk, hogy senkinek nem mondjuk el, mit találtunk.

Aznap este, mikor lefeküdtem, szemem előtt filmként peregtek le a látottak, és éreztem, ahogy a feszült energia folyóként zúdul végig ágyékomban, agyam újra és újra dübörögni kezd, egyfajta ekstázist okozva, amelyből soha nem akartam volna visszatérni. Ettől az új tudástól a fű zöldebbnek, az ég kékebbnek tűnt, és mielőtt még keresni kezdtem volna az élet értelmét, az önmagától rám talált: a női meztelenség.

• • •

Mindezek aztán utat adtak az első büntudatnak, amelynek a ténye máig is megfoghatatlan számomra, mintha földönkívüliek küldenének rádiójelzéseket egy másik bolygóról, elmondva nekem, hogy mi a helyes és mi a helytelen az univerzumban. Nemcsak a szexuális bűnök keltettek büntudatot, hanem a hazugságok, gonosz gondolatok, az, hogy Roy meg én kövekké dobáltuk az autókat. Az életem rejtegetni valóvá vált, titkok lapultak benne. A gondolataim

titkos gondolatok voltak, a hazugságok gátak, melyek a gondolataimat védték, éles nyelvem pedig fegyver, amellyel ronda önmagamot védtem. Bezárkóztam a szobámba, elzárkóztam a nővéremtől és az anyámtól, nem feltétlenül azért, hogy ott bűnöket kövessek el, hanem mert egyszerűen egy furcsa, titkait őrző teremtménnyé váltam. Ekkor bukkantak elő a valásról alkotott első gondolataim.

Nagyon piszkáltak a vasárnapi iskolában hallott gondolatok a bűnről és arról, hogy próbáljunk büntelenek lenni. Úgy éreztem, meg kell váltanom önmagamot, hasonlóan ahhoz, mint mikor egy gyerek végre eldönti, hogy kitakarítja a szobáját. A testiség-ről szóló gondolataim nyomán rendtelenség támadt az agyamban, úgy éreztem, ott állok a saját elmém ajtajában, és azon töprengök, hol is kezdjem, hogyan is rendezzem el a gondolataimat, hogy ne legyen ekkora összevisszaság.

Ekkor jöttem rá, hogy talán a vallás tisztába tehetné a dolgokat, engem ismét normálissá formálhatna, sőt úgy tölthetném kedvem, hogy közben ne érezzek büntudatot. Még csak gondolni sem akartam a büntudatra.

Csakhogy a fejemben egy fal magasodott a vallás és Isten között. Úgy voltam a vallással, hogy soha semmilyen érzelmi síkon fel sem fogtam, hogy Isten egy személy, létező valaki lenne, gondolatokkal és érzésekkel. Számomra Isten inkább egy eszme volt. Olyasmi, mint egy pénznyerőgép, amelyikben forognak a kis képek, és nyereményt ad a viselkedés vagy talán a szerencse alapján.

A pénznyerőgép-Isten egyfajta megkönnyebbülést hozott a büntudattól, és reményt kínált arra, hogy

az életem valamilyen cél felé kezd majd rendeződni. Ahhoz túl buta voltam, hogy teszteljem a dolog érvényességét. Egyszerűen elkezdtem bocsánatért imádkozni, abban reménykedve, hogy a cseresznyék majd szépen felsorakoznak, kigyúl a fény a nyerőgép tetején, és szerencseérmék fognak belőle potyogni. Amit csináltam, inkább hasonlított babonához, mintsem kereszténységhez. De működött. Ha valami jó történt velem, Istenre fogtam, ha pedig nem történt jó, akkor visszamentem a nyerőgéphez, letérdeltem imádkozni, és meghúztam még néhányszor a kart. Nagyon tetszett ez az Isten, mert ritkán kellett vele beszélnem, és szinte sosem szólt hozzám. De a jó dolgok nem tartanak örökké.

A pénznerőgép-Istenem tizenhárom éves koromban, szentestén mondta fel a szolgálatot. Máig úgy gondolok arra az éjszakára, mint amikor „felszállt a köd”, és azon ritka pillanataim egyike maradt, mikor kategorikusan állíthatom, hogy kapcsolatba kerültem Istennel. Habár félig meg vagyok győződve arról, hogy az ilyen esetek rutinszámba mennek, mégsem tűnnek annyira természetfelettinek, mint azon az éjszakán. Nagyon egyszerű volt, de azon mély kinyilatkoztatások egyike, amelyek csakis Istentől eredhetnek. Az történt, hogy rájöttem, nem vagyok egyedül. Nem szellemekről vagy angyalokról beszélek, hanem a többi emberről. Tudom, bután hangzik, de azon a késő éjjelen döbbsentem rá, hogy másoknak is vannak érzéseik és félelmeik, hogy a velük való viselkedésem jelentőséggel bír, és hogy általa boldoggá tehetem őket vagy elszomoríthatom. Sőt nemcsak boldoggá tehetem vagy elszomoríthatom őket, de felelős is vagyok azért, ahogy velük viselkedem. Hirtelen

megéreztem ezt a felelősséget. Boldoggá kellene hogy tegyem őket, nem pedig szomorúvá. Ahogy mondtam, egyszerűen hangzik, mégis mellbevágó, amikor az ember először érti meg igazán.

Teljesen letaglózott.

Robbanásszerűen történt. Abban az évben anyámnak vacak karácsonyi ajándékot vettem, egy olyan könyvet, amiről tudtam, hogy egyáltalán nem érdekli. Volt valamennyi pénzem ajándékokra, de a nagy részét horgászuccokra költöttem, mert Royjal akkortájt kezdtünk el horgászni a közeli patakban.

Tágabb családukban szenteste van az ajándék-bontás, otthon szűk családi körben pedig karácsony reggel, így este már tele volt a szobám csodálatos ajándékokkal – játékszerekkel, társasjátékokkal, édességekkel, ruhákkal. A holdfényben, ágyamban fekvé számba vettem és kategorizáltam mindet, a legfontosabb elemes játékoktól kezdve egészen a teljesen jelentéktelen alsógatyáig.

Ahogy fel-felébredtem izgatott álmomból ott a holdvilágnál, eszembe jutott, mit is vettem anyámnak a maradék pénzemen, miután önmagamnak mindent megvásároltam. Rádöbbsentem, hogy saját birtoklási vágyam sokkal többet jelentett számomra, mint anyám boldogsága.

Ez egészen másféle büntudat volt, mint a korábbiak. Súlyos büntudat, nem az a fajta, amellyel bármit is tudtam volna kezdeni. Kísértetként telepedett rám, olyan érzésként, mintha két személy lennél egyszerre, és a másik éned megmagyarázhatatlan dolgokat tenne, rossz és szörnyű dolgokat.

Annyira nyomasztó volt ez a büntudat, hogy kilökött az ágyamból, térdre kényszerített, és csak imád-

kozni tudtam, de nem a pénznyerőgép-Istenhez, hanem egy élő és érző Istenhez, hogy mulassza el a fájdalmaimat. Kivonszoltam magam a hallba, és elterültem anyám ajtaja előtt, homlokommal a padlón. Legalább egy órát feküdtem ott, néha elszenderedve, míg végre megkönnyebbültem, és vissza tudtam menni a szobámba.

Másnap reggel kinyitottuk maradék ajándékainkat, és én örömmel nyugtáztam, hogy megkaptam, amit akartam. Amikor anyám kibontotta a tőlem kapott buta könyvet, bocsánatot kértem tőle, és azt mondtam, bárcsak szebb ajándékkal leptem volna meg. Ő persze úgy tett, mint aki örül neki, és állította, hogy mindig is többet szeretett volna tudni erről a témáról.

Még este is szörnyen éreztem magam, amikor vacsorához gyűlt össze a család, az ünnepi asztal körül, amely úgy meg volt rakva, hogy akár egy hadsereg is jóllakhatott volna. Görnyedten ültem a helyemen, szemmagasságomban a tálak sora, míg tucatszámú fecsegő asszony lapogatta a hajamat, örvendezve, hogy ez az ünnep is végéhez érkezett.

Amíg ők egy újabb karácsonyi vacsorát ettek és beszélgettek végig, addig én azon tűnődtem némán, vajon tudják-e, hogy egy szörnyeteggel ülnek egy asztalnál.

2.

Problémák

Mit tanultam a tévéből?

Vannak emberek, akik átszökdécselnek az életen, és vannak, akiket átrángatnak rajta. Néha azon tűnődöm: vajon mi haladunk-e az időn keresztül, vagy az idő halad-e keresztül rajtunk? Mitch, egy briliáns barátom azt mondja, hogy a fényre, ellentétben bármely más dologgal a világegyetemben, nincs hatással az idő. Szerinte a fény az időn kívül létezik. Azzal van valahogy kapcsolatban, magyarázza, hogy mekkora a sebessége, és hogy örök életű, de az egész még mindig egy nagy rejtély a fizikusok számára.

Ezt azért mondom, mert az idő egyre csak haladt rajtam keresztül. Amikor fiatal voltam, azt hittem, rengeteg időm van arra, hogy megfejtsem az élet dolgait. Olyasmiket, mint hogy szörnyetegnek érzem magam. De nem volt sok időm rá. Azt hiszem, az ördög legnagyobb trükkje nem az, hogy rávesz minket valami gonoszra, hanem hogy időpocsékolásra bír. Ezért igyekszik annyira, hogy a keresztényeket vallásossá tegye. Ha az ember agyát megszokásokba tudja sülyesztetni, akkor a szívét távol tartja attól, hogy Istennel kapcsolatban legyen. Én a megszokások rabja voltam. Gyülekezetben nőttem fel, így megszoktam, hogy Istenről hallok. Olyan volt, mint